

Let's talk about sex: Demens og seksualitet

Siren Eriksen, professor & instituttleder
Lovisenberg Diakonale Høgskole

GRUNNLEGGENDE BETRAKTNINGER

- Seksualitet er:
- et grunnleggende menneskelig behov
- mer enn samleie og seksuell utløsning
- sammensatt
- mange hjemmeboende med demens har et aktivt sexliv

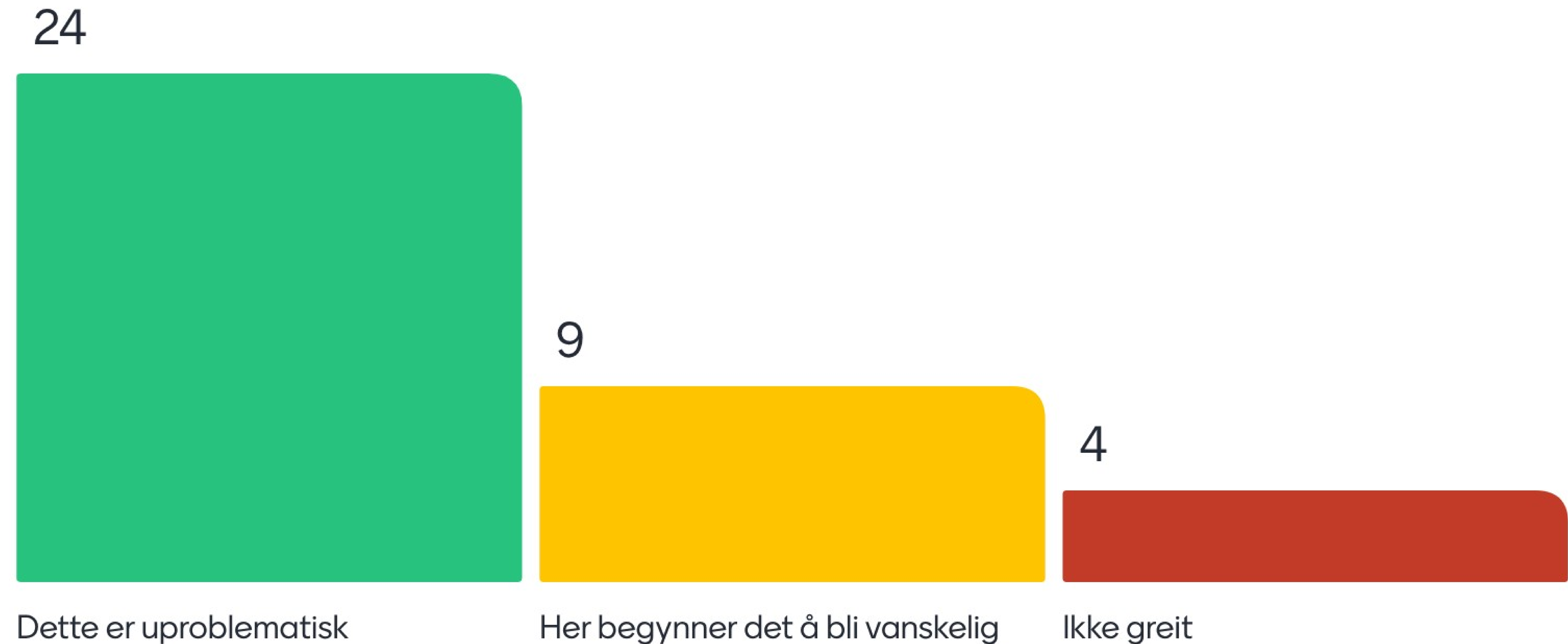
Logg på menti.com

- Logg på www.menti.com
- Bruk koden øverst i bildet

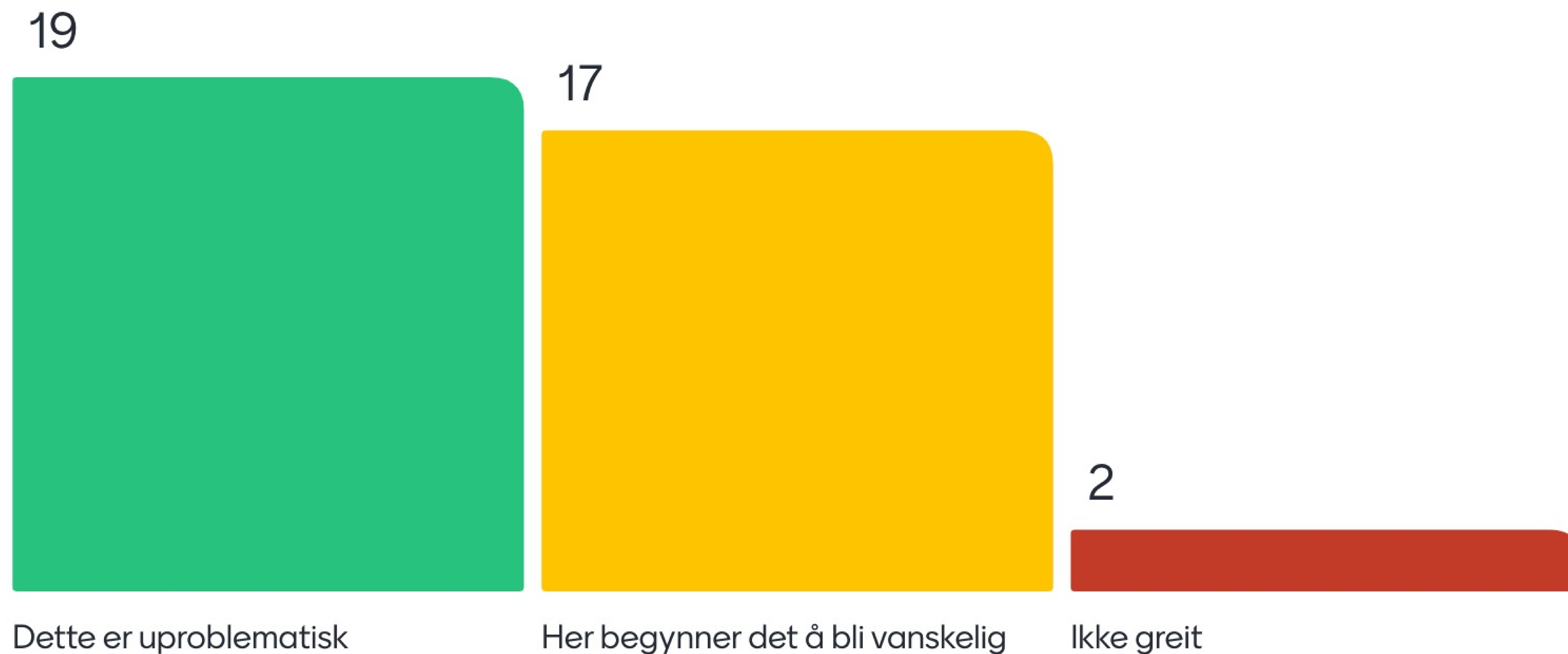

Petter og Lotte hviler av og til middag tett inntil hverandre inne på Lottes rom:

Petter og Lotte har samleie. Det ser ut til å være frivillig og noen begge har glede av

Personer med demens og seksuell aktivitet

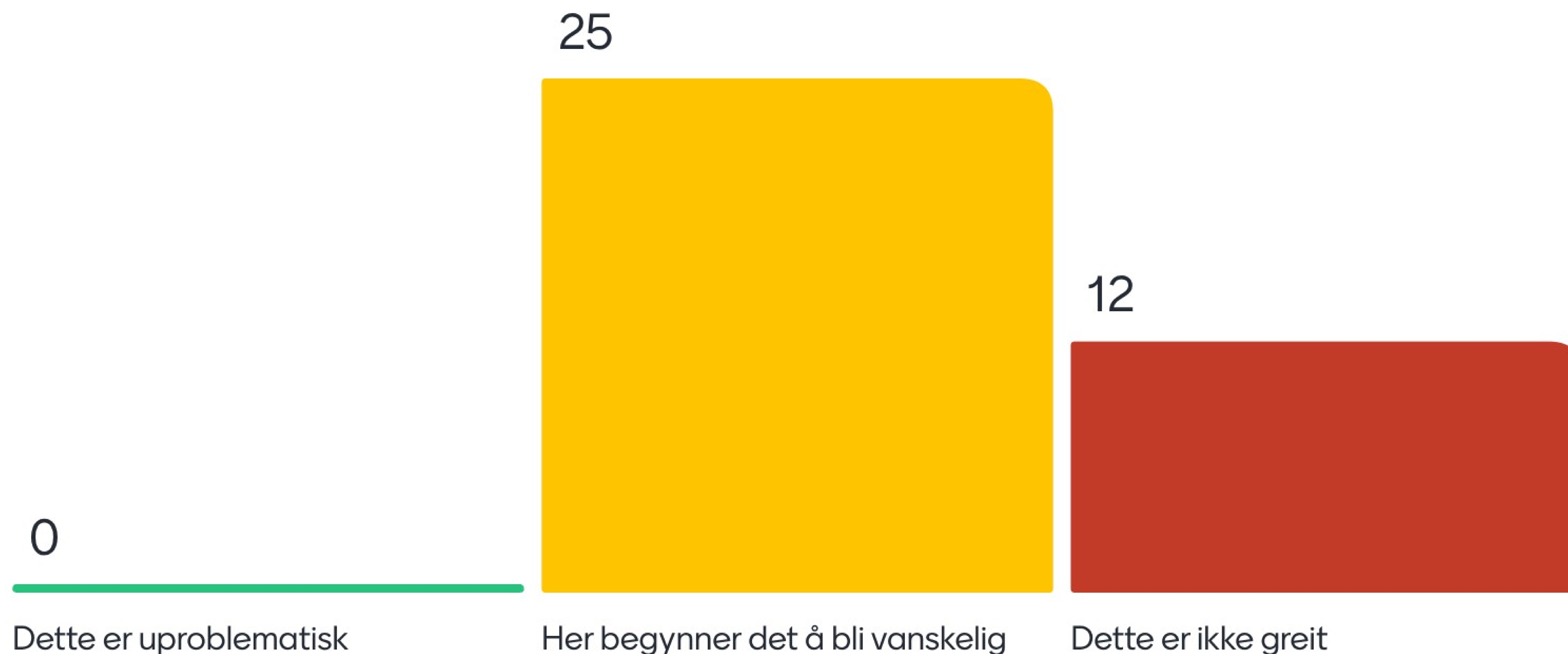
En seksuell relasjon mellom to beboere må aksepteres som frivillig selv om personene som er involvert, ikke har samtykkekompetanse i helserettslige spørsmål.

Det viktigste er om at den seksuelle kontakten er frivillig og at den gir livskvalitet og trygghet/glede for dem som er involvert.

Lotte blir urolig og har vondt etter å ha vært alene med Petter:

Juridiske føringer

Alle former for overgrep på sykehjem må avverges, og det er de ansattes ansvar å sørge for at ingen beboere utsettes for handlinger som faller inn under straffelovens bestemmelser.

Ved seksuell aktivitet som helt klart får store negative konsekvenser for helsen, kan helsepersonell gripe inn

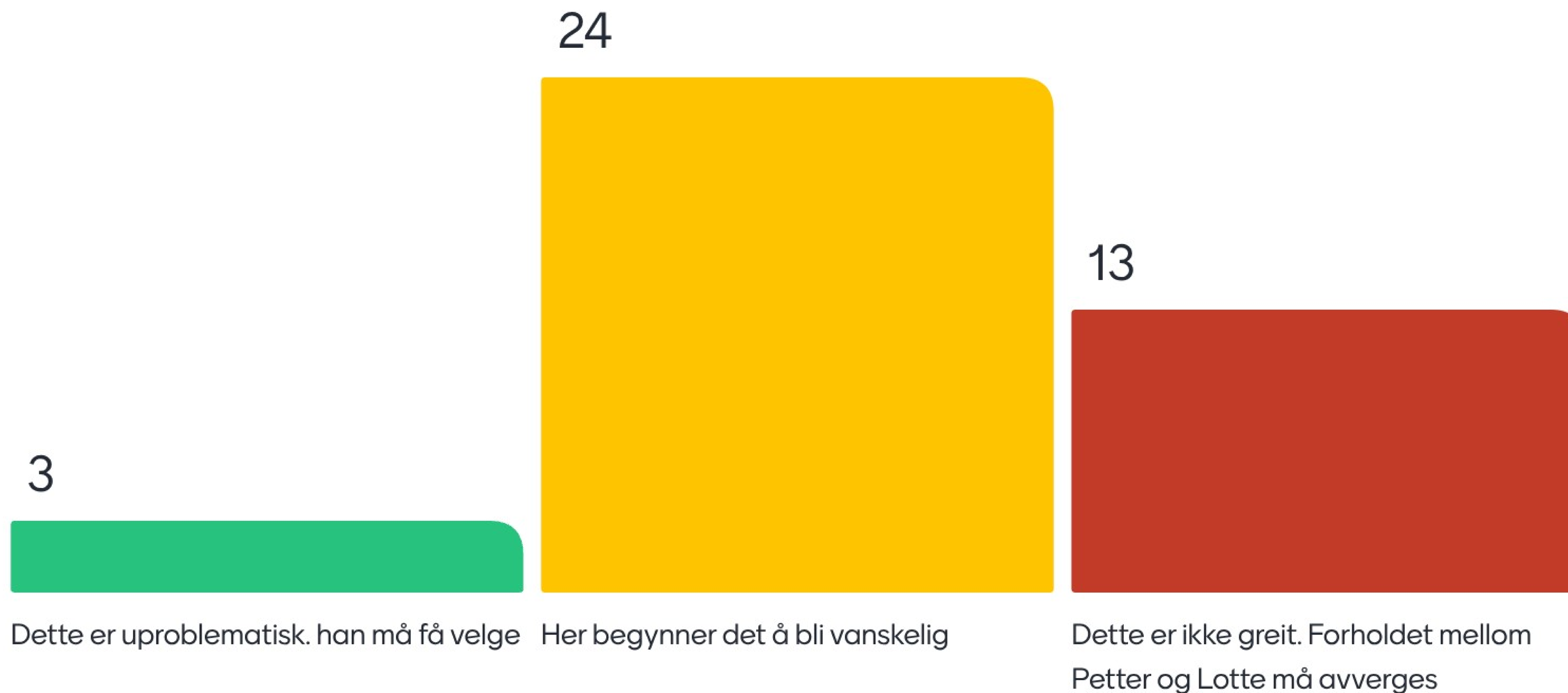
ured threads;

ast or present
Marlborough (as

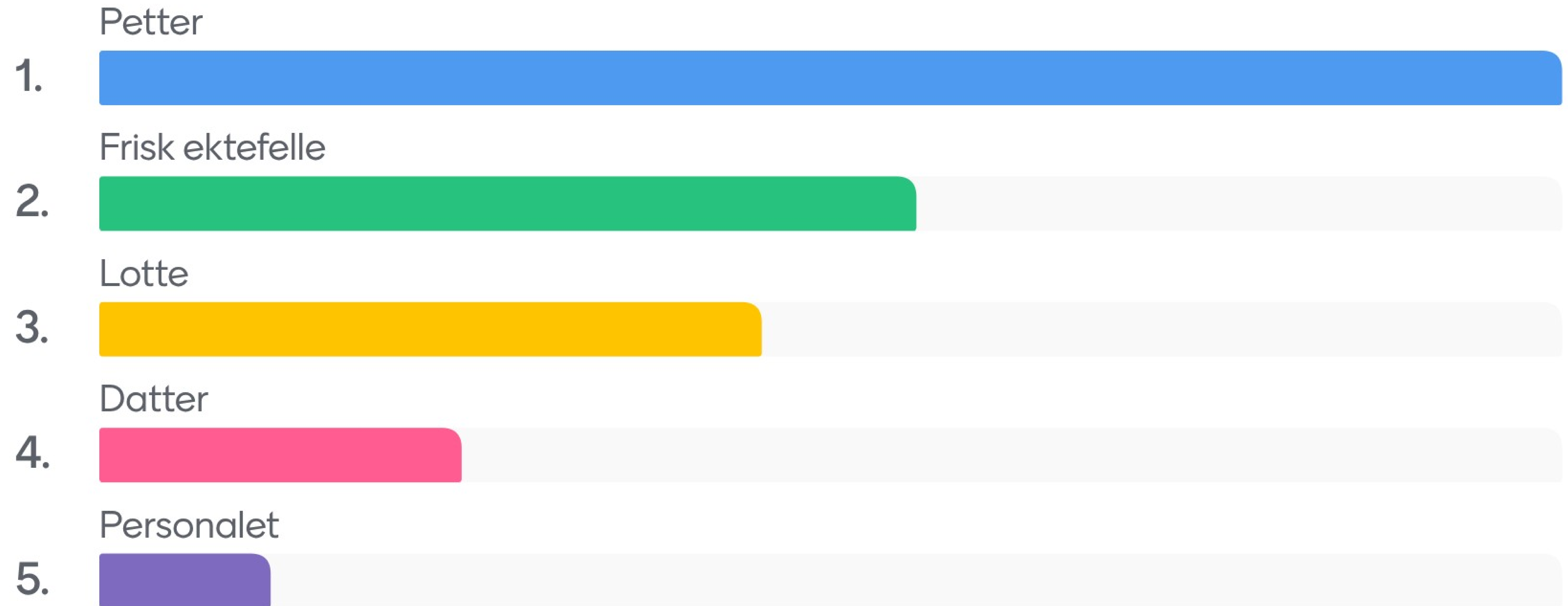
Makaira. [f.

Marra'nō (-ah'-) *n.* (pl. ~s). (Hist.)
medieval Spain accepting, or simula
of, Christianity, esp. to avoid persec
mă'rriage (-rij) *n.* 1. condition of living
legally united for purpose of living
procreating lawful offspring; ac
procedure establishing this condi
union (by a previous marriage

Petter er sammen med Lotte, men har en kognitivt frisk kone

Hvem skal vi ta mest hensyn til i denne situasjonen?

Pårørende rettigheter når personer med demens er seksuelt aktive

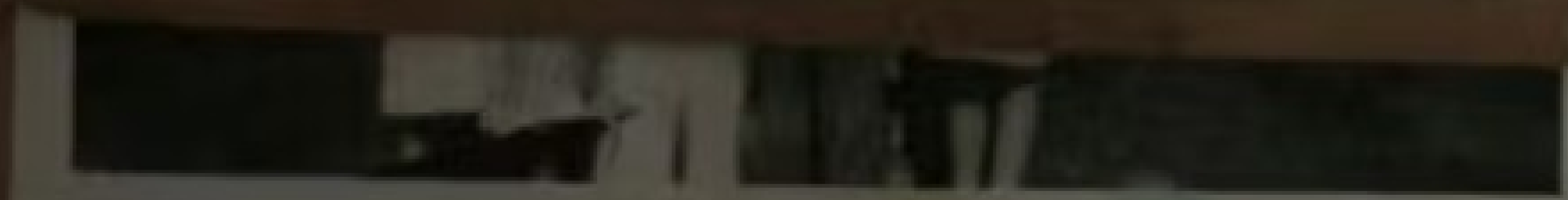
Personer med demens har like stor rett til å endre seg, få nye interesser, vektlegge andre behov og gi avkall på relasjoner som enhver annen

Pårørende har ingen instruksjonsmyndighet i spørsmål som dette, men deres informasjon kan være en del av det samlede vurderingsgrunnlaget.

Pårørende har i utgangspunktet heller ikke rett til informasjon om at det har oppstått en seksuell relasjon mellom to beboere.

L O V E

1 1 4 1

Å vurdere alle sider ved situasjonen FØR
konklusjon og handling

Fleste 4 faser i SME-modellen

1. Hva er det etiske problemet?
2. Hva er fakta i saken?
3. Hvem er de berørte parter, og hva er deres syn og interesser?
4. Hvilke verdier, etiske prinsipper, normer og lover er aktuelle?

Lillemoen, L., Gjerberg, E. & Nortvedt, P. (2020).
Refleksjon over klinisk-etiske dilemma. I M. Magelssen,
R. Førde, L. Lillemoen & R. Pedersen (Red.) Etikk i
helsetjenesten (s. 221-232). Gyldendal Akademisk

TAKE HOME MESSAGE I

- Rett til seksuell utfoldelse med den de vil så lenge det er frivillig og til glede
- Rett til å endre seg, få nye interesser og vektlegge andre behov og gi avkall på relasjoner
- Pårørende har ingen rett til å bestemme hva som kan eller bør aksepteres

TAKE HOME MESSAGE II

- Alle former for overgrep på sykehjem må avverges
- Det er sykehjemmets ansvar å sørge for at ingen beboere utsettes for handlinger som faller inn under straffeloven
- Individuelle vurderinger må gjøres for å ivareta relasjonen mellom personen og pårørende
- Viktig å bruke tid på å innhente informasjon og reflektere oversituasjonen før tiltak iverksettes

Litteratur

Wilson K, Arnesen A-LE, Krohne K, Eriksen S. Hvem bestemmer over seksualiteten til personer med demens på sykehjem? Kritisk Juss, 2022; 48(3): 246-264

Eriksen S. Seksualitet hos personer med demens kan være til glede og besvær. Sykepleien 2021;109(83287):e-83287.

Wogn-Henriksen K. Seksualitet og demens. I: Rokstad AMM, Smebye KL, red. Personer med demens. Møte og samhandling. 2. utg. Oslo: Cappelen Damm Akademisk; 2020. s. 220–33.

TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN!